

Financováno
Evropskou unií

VSTUPNÍ EVALUAČNÍ ZPRÁVA

Ověření dopadu využívání homesharingu na životní situaci dětí/mladých dospělých s intelektovým postižením a neformálně pečujících

Zpracoval: kolektiv CPKP

Tato zpráva byla zpracována v rámci projektu „Homesharing ve Středočeském kraji“ s číslem CZ.03.02.02/00/22_014/0000469, který je financován z ESF prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost plus.

Toto dílo „Vstupní evaluační zpráva – Ověření dopadu využívání homesharingu na životní situaci dětí/mladých dospělých s intelektovým postižením a neformálně pečujících“ je licencováno pod licencí Creative Commons CC BY 4.0. Licenční podmínky navštivte na adrese [Právní ujednání - Uvedte původ 4.0 Mezinárodní - Creative Commons](#).

Obsah

1	POPIS PROJEKTU (A)	3
1.1	Cíle projektu	3
1.2	Dílčí cíle projektu	3
1.3	Cílové skupiny projektu	3
2	DESIGN EVALUACE (B)	4
2.1	Cíl evaluace projektu	4
2.2	Evaluační otázky	4
3	METODOLOGIE EVALUACE (C)	5
4	HARMONOGRAM EVALUACE (D)	7
5	NÁSTROJE EVALUACE (E)	7
6	PŘÍLOHY	8
6.1	PŘÍLOHA Č. 1	8
6.2	PŘÍLOHA Č. 2	10

1 POPIS PROJEKTU (A)

Projekt se zaměřuje na podporu homesharingu (HS) ve Středočeském kraji (SK), kterému se CPKP střední Čechy věnuje od roku 2021. Homesharing je sdílená péče podporující rodiny s dětmi s intelektovým znevýhodněním nebo autismem. V rámci projektu dojde k dalšímu šíření HS ve SK, vyhledávání vhodných hostitelů, jejich přípravě, následnému párování a realizaci hostitelství. Bude rozšířen tým hostitelů a budou podpořeni další neformálně pečující.

1.1 Cíle projektu

Hlavním cílem projektu je rozvoj sdílené péče – homesharingu pro rodiny s dětmi s intelektovým postižením na území Středočeského kraje.

1.2 Dílčí cíle projektu

- oslovit širokou veřejnost a vytipovat vhodné zájemce o hostitelství
- připravit zájemce o hostitelství
- připravit a podpořit neformálně pečující a jejich děti/mladé dospělé se ZP při vstupu a v průběhu zapojení do HS
- vytipovat a propojit vhodné hostitele, dítě a neformálně pečující
- zajistit kontinuální podporu hostitelům při jejich hostitelství a neformálně pečujícím při využívání homesharingu
- ověřit dopad využívání homesharingu na životní situaci dětí/mladých dospělých se ZP a neformálně pečujících

3

1.3 Cílové skupiny projektu

CS1: **Neformálně pečující** jsou osoby, které pečují v přirozeném prostředí pečovaného. Kritériem pro zapojení je přiznaný PNP, či je o něj požádáno, nebo uznaná invalidita nebo je držitelem průkazu TP, ZTP nebo ZTP/P. Případně jim je vypláceno dlouhodobé ošetřovné. Z pohledu předloženého projektu se jedná o rodiče dětí/mladých dospělých se ZP.

CS2: Z pohledu realizace našeho projektu se jedná o občany žijící na území Středočeského kraje, případně hl. města Prahy. Jedná se o zájemce o hostitelství/o zapojení do homesharingu.

CS3: **Poskytovatelé a zadavatelé sociálních služeb, služeb pro rodiny a děti a dalších služeb na podporu sociálního začleňování**

CS3 jsou dalšími aktéry podporujícími sociální začleňování CS1 a CS4. Konkrétně se jedná o poskytovatele sociálních služeb, kteří jsou v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách zapsáni v registru poskytovatelů sociálních služeb a významnou měrou se podílejí na podpoře CS4. Tito poskytovatelé v dotčených územích poskytují pečovatelskou službu,

odlehčovací služby, služby osobní asistence, odborné sociální poradenství, služby denních a týdenních stacionářů, tísňovou péči, chráněné bydlení, domov pro OZP. V případě všech služeb se jedná o organizace, které identifikovaný problém považují za potřebné řešit. Jsou důležití pro šíření informovanosti o homesharingu a pro případnou spolupráci při vyhledávání dalších NP.

CS4: Děti a mladí dospělí se ZP (dále v projektu děti), které budeme párovat s hostiteli. Jedná se o děti a mladé dospělé do 26 let věku, kteří potřebují podporu v naplnění svých potřeb, zejména na úrovni preventivní.

Děti a mladí dospělí se ZP do 26 let věku jsou v našem projektu osoby, které mají nějaký druh mentálního či kombinovaného postižení a potřebují podporu v naplňování svých potřeb, v procesu přirozeného osamostatňování a v zapojení do komunity. Zaměříme se na věk do 26 let, vzhledem k našim současným zkušenostem a projevenému zájmu této CS. V současné době do homesharingu zapojujeme děti do 21 let. Rozšíření na věkovou skupinu do 26 let odpovídá struktuře našich zájemců.

2 DESIGN EVALUACE (B)

2.1 Cíl evaluace projektu

Hlavním cílem evaluace je ověřit dopad využívání homesharingu na životní situaci dětí/mladých dospělých s intelektovým postižením a neformálně pečujících v těchto ohledech: vnímání pozitivního dopadu projektu na životní situaci neformálně pečující a separaci dětí/mladých dospělých se ZP.

Dalším cílem evaluace je průběžně analyzovat, jestli realizace projektu a jeho dílčích aktivit v praxi odpovídá původnímu předpokladu a plánu projektu.

Evaluace projektu bude v souladu s evaluačním plánem prováděna pomocí kvalitativních metod a technik sociologického výzkumu – **hloubkových polostrukturovaných rozhovorů a focus groups**. Pomocí kvalitativního výzkumu budeme zkoumat, jak svou situaci vnímají děti a mladí dospělí se ZP (CS4) a neformálně pečující (CS1) a jak dopad na CS1 a CS4 hodnotí hostitelé (CS2).

Evaluace projektu slouží k ověření toho, zda se podařilo stanovené cíle projektu realizovat tak, že sami zúčastnění hodnotí využívání homesharingu jako pro sebe přínosné, jako něco, co konkrétním způsobem zlepšilo jejich život.

2.2 Evaluační otázky

1. Jak zapojení se do projektu homesharing ovlivnilo subjektivní vnímání kvality života neformálně pečujících?

- Jak účast v projektu přispěla k vytvoření vlastního prostoru pro NP rodiče v jednotlivých oblastech (volný čas, setkávání se s přáteli, zaměstnání atd.)?
 - Jak zapojení se do projektu ovlivnilo rodinný život NP, konkrétně jejich partnerské vztahy a vztahy se širší rodinou?
- 2. Jak z pohledu neformálně pečujících přispívá homesharing ke zvýšení kompetencí a zvládnání životních situací dětí a mladých dospělých se ZP?**
- Jaké konkrétní projevy NP rodiče v průběhu času zaznamenali?
 - Jak rodiče vnímají příležitost k osamostatnění se jejich dětí v začátku projektu? Jaké přínosy, nejistoty či obavy popisují?
 - Jak NP hodnotí přínosy i rizika osamostatňování se jejich dětí v průběhu procesu zavádění homesharingu?
- 3. Jak vnímají NP rodiče homesharing v porovnání s profesionálními službami, především se sociálními službami?**
- Jak se daří v NP rodinách propojovat profesionální služby a homesharing?
 - Jaké konkrétní odlišnosti v přístupu a možnostech homesharingu a profesionálních služeb v podpoře jejich dětí neformálně pečující vnímají?
- 4. Jak homesharing přispívá ke zvýšení kompetencí a zvládnání životních situací dětí/ mladých dospělých se ZP a NP z pohledu hostitelů?**
- Jaké konkrétní projevy v chování a dovednostech dětí/mladých dospělých zachycujících dílčí pokroky dětí/mladých dospělých hostitelé během svého zapojení vnímají?
 - Jaké konkrétní projevy ve zvládnání každodenních situací a přínosy pro jejich životní situaci vnímají hostitelé v rodinách neformálně pečujících?
- 5. Jak zapojení se do projektu HS proměnilo/ovlivnilo život samotných hostitelů, jaké nové zkušenosti díky své hostitelské roli získali?**
- Jaké důvody vedly hostitele k zapojení se do projektu HS? Jaké byly jejich počáteční motivace?

3 METODOLOGIE EVALUACE (C)

Metodologie evaluace je založena na kvalitativním výzkumném designu, konkrétně využívá převážně prvky tzv. biografického designu. Biografický výzkumný design umožňuje soustředit se na zachycení nějakého jevu (jevů) z pohledu samotných účastníků. Prostřednictvím biografického designu zkoumáme, jakým způsobem neformální pečující rekonstruuji minulost, přítomnost i budoucnost ve svých životních příbězích. V celé evaluaci i samotných rozhovorech

volíme tzv. konstruktivistický přístup (např. Miller 2000). Vycházíme z toho, že respondenti vytvářejí své životní příběhy nebo jejich dílčí části vztahující se ke zkoumaným tématům ve vztahu s výzkumníkem, v průběhu celého projektu i během konkrétních rozhovorů. Zajímá nás, jak se jejich pohled během zapojení do aktivit projektu proměňuje, tj. zkoumáme, jaký příběh vyprávějí na začátku a jak se v něm postupně odráží zapojení do homesharingu, nabývání nových zkušeností jejich a jejich dětí. Záznamy z rozhovorů (a případně zúčastněného pozorování) zkoumáme prostřednictvím tematické analýzy, kdy analyzujeme jednotlivé náměty rozhovorů.

V evaluaci zároveň kombinujeme další metody sběru dat, abychom se zaměřili i na zkoumání konkrétních aktivit projektu a abychom získali pohled různých účastníků projektu (focus groups, zúčastněné pozorování).

Zvolený výzkumný design je zaměřen na porovnání životní situace zapojených/zkoumaných rodin na začátku projektu (PŘED zapojením do homesharingu) a PO realizaci hlavních projektových aktivit. Tím bude možné vyhodnotit, zda a do jaké míry bylo z pohledu zúčastněných aktérů dosaženo cílů projektu.

Realizovaná evaluace kombinuje jak formativní, tak sumativní přístup, jedná se tedy o smíšený přístup. Evaluace využívá **neexperimentální** design, hlavní důraz je kladen na **kvalitativní** výzkumný design, který je zaměřen na zjišťování situace rodin na začátku projektu (tj. před tím, než respondenti vstoupí do konkrétních aktivit) a na konci projektu (tj. jak se díky zapojení do aktivit projektu změnila situace zkoumaných rodin). Formulované evaluační otázky nám umožní jednak ověřit, zda realizace projektu v praxi odpovídá původnímu předpokladu a plánu projektu (formativní/procesní přístup) a jednak ověřit, zda díky intervenci realizované v rámci projektu bylo dosaženo zamýšlených výsledků/dopadů (sumativní/dopadový přístup).

Literatura:

Miller, R. (2000): *Researching life stories and family histories*. London: Sage Publication.

1. Individuální polostandardizované rozhovory s neformálně pečujícími rodiči, kteří se přihlásili do programu homesharing.

Celkový plánovaný počet individuálních rozhovorů v rámci evaluace je 42.

Z celkového počtu individuálních rozhovorů plánujeme:

21 rozhovorů s rodiči dětí se ZP zapojených do KA 3, kteří jsou ve fázi čekání na hostitele,

případně již hostitelskou rodinu (krátce) mají. Již proběhlo **6 vstupních rozhovorů** s pečujícími rodiči (viz příloha č. 1). Všechny rozhovory proběhly online.

V druhé polovině projektu proběhne postupně **21 rozhovorů s rodiči**, kteří se svými dětmi prošli aktivitami projektu a mají zkušenost se zapojením se do homesharingu, kterou mohou reflektovat. Rozhovory budou zaměřeny na to, jak se naplnila jejich očekávání a jak zapojení do homesharingu proměnilo rodinnou situaci. (09/2025-12/2026)

2. Focus groups s hostiteli, kteří jsou aktivně zapojeni do programu homesharingu, mají tedy již nějakou zkušenost, kterou mohou popsat a reflektovat.
3. Focus groups s pečujícími rodiči, kteří již mají zkušenost s homesharingem a mohou svou zkušenost popsat a reflektovat.

Celkový počet FG během projektu 4. (FG proběhnou v období 09/2024-09/2026).

Všechny rozhovory vede evaluátorka projektu Petra Klvačová.

4 HARMONOGRAM EVALUACE (D)

04/2024-11/2024 vstupní rozhovory s rodiči dětí se ZP zapojenými do KA 3

09/2025-09/2026 závěrečné/srovnávací rozhovory s rodiči dětí se ZP zapojenými do KA 3, KA 4 a KA 5

09/2024-09/2026 focus group s hostiteli a s rodiči dětí se ZP zapojenými do aktivit KA 3 a KA 5

5 NÁSTROJE EVALUACE (E)

Hlavním evaluačním nástrojem jsou individuální polostandardizované rozhovory s respondenty. Přikládáme scénář rozhovoru pro jednu skupinu respondentů.

Scénář (PŘÍLOHA Č. 1) je určen pro neformálně pečující, tj. rodiče dětí se ZP, kteří se přihlásili do programu HS a čekají, až budou propojeni s vhodným hostitelem. Scénář pro závěrečný/srovnávací rozhovor se stejnými rodiči vznikne v průběhu projektu.

Focus groups s hostiteli dětí se ZP – scénář vznikne na základě průběžné analýzy zúčastněného pozorování a terénních poznámek z tohoto pozorování v rámci setkání.

6 PŘÍLOHY

6.1 PŘÍLOHA Č. 1

Okruhy otázek pro rodiče dětí se ZP, kteří se přihlásili do programu homesharing

1. Současná situace dítěte a celé rodiny (podrobný popis)

Jaká vypadá Váš každodenní život s ohledem na péči o syna/dceru se zdravotním postižením? V jakých konkrétních situacích potřebuje Vaše dítě pomoc či podporu? Jaké činnosti naopak zvládá samo?

Jakou školu Vaše dítě navštěvuje? Jak je ve škole spokojené? Vnímáte ve škole podporu a ochotu ke vzájemné spolupráci při rozvoji Vašeho dítěte? Co naopak ve spolupráci se školou nefunguje nebo co byste potřebovali jinak?

Kolik času dítě ve škole tráví?

Jakým každodenním aktivitám se dítě věnuje, co ho baví, zaujme?

Jaká konkrétní omezení přináší zdravotní handicap dítěte pro něj samotné i pro Váš rodinný život? A také, pro Vás osobně? Jak se Vám daří propojit péči o syna či dceru s péčí o další děti/sourozence?

Jste v současné době zaměstnán/a? Pokud ano, jak konkrétně se Vám daří sladit péči o Vaše dítě s Vaším zaměstnáním?

Daří se Vám najít volný čas pro sebe? Čas, který můžete naplnit vlastními aktivitami a zájmy? Kolik volného času pro sebe máte?

Jaké sociální či další služby využíváte (jak často)? Kdo kromě Vás se v rodině o Vaši dceru/syna stará? Máte možnost pravidelné či dlouhodobé podpory, zejména v podobě hlídání?

2. Očekávání a představy pečujícího rodiče

Jak dlouho jste přihlášení k programu homesharingu? Jak jste se dozvěděli o možnosti zapojit se do programu homesharingu? Proč jste se rozhodli se do něj přihlásit? Jaké byly Vaše hlavní důvody zapojit se do projektu?

Shodli jste se na tom, že se do programu zapojíte, s partnerem? Nebo byly Vaše představy odlišné?

Máte od nás dostatek informací o tom, jak by Vaše konkrétní zapojení se mohlo/mělo probíhat?

Jaké jsou Vaše představy o tom, jak byste mohli být do programu HS zapojeni? Zkuste je popsat co nejkonkrétněji. Například, máte nějaká očekávání ohledně aktivit, které by měl hostitel s Vaším dítětem podnikat?

Jaký časový interval a jaká délka návštěvy v hostitelské rodině by pro Vás a Vaše dítě byla ideální? Jakým způsobem byste rádi využili čas, kdy bude Vaše dítě pobývat v hostitelské rodině?

3. Nejistoty a obavy

Vyplývají z Vašeho možného zapojení se do homesharingu nějaké obavy? S čím souvisí? Co by Vám pomohlo se s nimi vyrovnat/zvládnout je? Co pro to můžeme udělat my?

Od doby, kdy jste se do programu přihlásili, uplynulo několik měsíců. Objevily se nějaké nové otázky, na které byste potřebovali odpovědět? Změnila se od té doby situace u Vás v rodině? Došlo k nějaké změně u Vašeho dítěte (v chování, v rozvoji konkrétních dovedností apod.)?

4. Možnost další podpory

CPKP nabízí kromě homesharingu také další možnosti podpory pečujících rodin. Některé z nich Vám již nabídly kolegyně při úvodních setkáních. Využili jste některou nabízenou formu podpory?

Je nějaká oblast, situace, ve které bychom Vám v současné době mohli pomoci?

6.2 PŘÍLOHA Č. 2

Okruhy otázek pro hostitele dětí se ZP, kteří jsou zapojeni do programu homesharing

1. Očekávání, představy a obavy

Jak jste se o možnosti homesharingu dozvěděl/a? Odkud jste získal/a první informace o tom, co homesharing je, jak funguje?

Jak Vás napadlo se do homesharingu zapojit/přihlásit se? Jaké byly Vaše důvody proč do programu HS vstoupit? Jak jste o tom přemýšleli a rozhodovali se se svým partnerem či s rodinou?

Jaké byly Vaše představy o tom, jak byste mohl/a naplnit svou hostitelskou roli? Jak se tyto představy proměnily během přípravné fáze?

Měl/a jste během přípravné fáze a/nebo před prvním setkáním nějaké obavy či nejistoty? Čeho se týkaly?

2. První společné setkání

Vybavíte si první setkání s „Vaším“ homesharingovým dítětem? Jak probíhalo? Co pro Vás a pro něj bylo těžké? Bylo něco, co Vás zaskočilo? Jak se Vám dařilo se s dítětem domlouvat, porozumět mu, napojit se na něj? Co Vám při prvních setkáních pomáhalo?

3. Další setkání a inspirace pro společný čas

Jak se vyvíjela další setkání a Váš vztah s dítětem? Které aktivity se Vám ve vztahu k dítěti osvědčily, čemu se naopak vyhýbáte? Kde čerpáte inspiraci pro naplnění Vašeho společného času? Jak Vám v tomto smyslu pomohla (nebo pomáhá) příprava v rámci programu?

Uvažoval/a jste někdy o tom, že v roli hostitele již nebudete pokračovat, že zapojení do HS ukončíte? Jestli ano, jaké byly hlavní důvody?

4. Změny a pokroky v chování dítěte

Jaké konkrétní změny nebo pokrok v chování či dovednostech „Vašeho“ dítěte pozorujete? Popište, prosím, konkrétní příklady nebo situace. Máte zpětnou vazbu také od rodičů, že tyto změny v chování či dovednostech svých dětí vnímají také oni? Máte příležitost pravidelně sdílet informace o chování „Vašeho“ dítěte s jeho rodiči?

Pokud máte možnost – byť zprostředkovanou – nahlédnout do každodenního života rodiny dítěte, o které se staráte, pozorujete nějaké dílčí změny tam? V čem konkrétně se projevují? Například, nahlízejí rodiče na své dítě odlišně, vnímají jinak jeho potřeby, samostatnost apod.?

5. Vliv homesharingu na život hostitelů

Jak zapojení se do projektu HS proměnilo/ovlivnilo Váš život? Jaké nové zkušenosti Vám homesharing postupně přináší?

Jak je náročné skloubit Váš osobní/pracovní život se zapojením do homesharingu?

Jak příležitost homesharingu proměnila Váš pohled na rodiny dětí se ZP? V čem konkrétně?